

СТОЛІТНІМ

1912–2012

ШІСЯКОМ

Український Пласт:
історія в датах

СТОЛІТНІМ ШЛЯХОМ

Український Пласт: історія в датах

ЛЬВІВ – РОЧЕСТЕР
2 0 1 2

ПЛАСТ
Українська Скавтська Організація

Видання 29 Куреня УСП і УПС «Сіроманці»
Видано заходами пластової станиці Рочестер,
Нью-Йорк, США

Дорогі подруги та друзі!

Історія Пласти тісно пов'язана зі світовими подіями ХХ століття. Його доля і недоля міцно пепрелеті зі світовою історією. Тому книжка «Столітнім шляхом. Український Пласт: історія в датах» є корисним посібником не тільки для засвоєння історичних фактів. Літопис Пласти постає у книзі на тлі історії розвитку скавського руху, історії нашого краю та тих світових подій, що мали на нього визначальний вплив.

Вітаю почин «Племені Сіроманців» (29-ий курінь УСП та 29-ий курінь УПС), зокрема редактора, пл. сен. Андрія Горняткевича, а також усіх пластунів, які долучилися до творення цього видання. Щиро дякую їм в імені майбутніх користувачів посібником за ініціативу, старанну і професійну роботу у пошуку і підготовці матеріалів.

Ваш проект, друзі, додав ще один успіх до пластової скарбниці!

Вітаю вас зі славним ювілеєм 100-ліття пластового руху нашим рідним

Сильно! Красно! Обережно! Бистро!

пл. сен. Орест Джулінський, КВ
діловод святкувань 100-ліття Пласти
Головної Пластової Булави

ПЕРЕДНЄ СЛОВО

Вітаю пластунів з нагоди 100-ліття пластової організації. Ми з великою радістю та гордістю відзначаємо цю величну річницю. Пласт живе і розвивається в Україні та в інших країнах світу: Австралії, Аргентині, Великій Британії, Канаді, Німеччині, Польщі, Словаччині та США. Зараз він поширюється і в інших країнах східної та західної діаспори, де є значні згуртування українців. Ми вклоняємося засновникам Іванові Чмолі, Петрові Франку та Олександрові Тисовському, з вдячністю віддаємо шану всім пластовим діячам, що відійшли на Вічну Ватру. Завдяки їхній візії, посвяті та віddаній праці ми сьогодні можемо радіти тим, що Пласт святкує своє 100-ліття.

Як відомо, через політичні обставини Пласт зазнавав утисків. На території Центральної і Східної України був заборонений вже на початку 1920-х років, а на Волині і в Галичині діяв напівлегально до кінця 1920-х. Згодом Пласт був змушений піти в підпілля і діяти під іншими назвами. Лише на Закарпатті Пласт продовжував свою діяльність до 1939 року.

По війні, в 1945 році, Пласт вступив у другий етап свого розвитку поза межами України — в таборах біженців у Центральній і Західній Європі. Почали проводитися пластові табори та вишколи, на яких готували пластових виховників. Відновлено видавничу діяльність та організаційну структуру Пласти на взірець тої, що існувала на рідних землях. У 1947 році у Міттенвальді (Німеччина) відбулося Ювілейне Свято весни для відзначення 35-ліття Пласти. Ця зустріч продемонструвала силу Пласти та спроможність проводити величезні заходи. Другою важливою подією тих часів був Пластовий Конгрес 1948 року в Ашаффенбурзі. Цей Конгрес заклав ідеологічні основи для подальшого існування єдиної організації, допоміг зберегти українську ідентичність і цілісність Пласти попри те, що його члени оселились на різних континентах. Створивши країові організації на нових місцях поселення, пластуни більше як півстоліття жертвоюно працювали для його розвитку і вдосконалення.

Відродження Пласти в Україні 1989 року відбувалося різними шляхами, зокрема започаткуванням «Школи пластових провідників» у Львові та проведенням першого пластового табору. Настав новий етап розвитку Пласти — вже на українській землі, у незалежній державі.

Ці етапи історії Пласти підтверджують успішність пластової методи виховання, непереможну здатність нашої організації до існування, дії, розвитку, виховання громадян за складних, часто майже непоборних обставин.

Нехай ця книжечка стане вам у пригоді для підготовки до пластових проб і вміlostей та у справі поширення доброго імені Пласти серед друзів, рідних та громади.

Тисячі пластунів вкладали свій дорогий час для ведення й удосконалення Пласти. Цей приклад кличе вас також добровільно вкладати час і працю для виховання нових поколінь працьовитих, чесних, вірних, доброзичливих і відданих громадян, готових діяти на добро Пласти, українського народу й України.

СКОБ!

пл. сен. кер. Любомир Романків, СМ
Начальний Пластун

Дорогі подруги та друзі!

Щиро вітаю вас з історичним ювілеєм 100-ліття пластового руху та представляю вам книгу «Столітнім шляхом. Український Пласт: історія в датах». Це є коротка ілюстрована історія пластового та скавтського руху в контексті українських та світових подій. Сподіваюся, що це видання стане цікавим джерелом для пластунів в осягненні вміlostей, допоможе виховникам у їхній праці.

«Столітнім шляхом. Український пласт: історія в датах» підготовлена «Плем'ям Сіроманців» (29-ий курінь УСП та 29-ий курінь УПС), яке цього року відзначає своє 60-ліття. Наші члени в Україні та в діаспорі з великим задоволенням пропонують цю книгу пластунам, розкиненим по всьому світі, та бажають всім приємного пластиування.

СКОБ! — Аву!

пл. сен. Юрій Годованець, СМ
Племінний

ПЛЕМ'Я СІРОМАНЦІВ

29-ий курінь УСП та 29-ий курінь УПС разом творять «Плем'я Сіроманців». Курінь УСП був заснований 28 березня 1952 року в Нью-Йорку пластунами, зацікавленими журналістикою, літературою, мистецтвом та виховною діяльністю. А тому патроном вибрано поета-пластуна А. Гарасевича. Від заснування курінь займався видавничою діяльністю і швидко став відомий як «пластовий видавничий курінь». Сіроманці дуже любили мандрувати — вони організовували мандрівки по східному узбережжі США і Канади, Скелястих горах, до Тихого океану і Мексики.

Курінь швидко збільшував свою чисельність, втім завжди обмежував її до 30-35 осіб. В такий спосіб він міг зосередити увагу на своєму головному завданні: пластовій пресі. Сіроманці видавали внутрішньо-курінні журнали «Ікс», «Там-Там», «Абуууу». Згодом займали чільні пости в редакціях старшопластунської преси («Свінкс», «До висот»), «Юнака» та «Пластового шляху». Також видали збірку поезій А. Гарасевича «До Вершин», збірку пластового гумору «Округлі квадрати», музичну платівку «На крилах мрій». Курінь запрошували видавати одноднівки для таборів, зустрічей, ЮМПЗ. Ці видання стали відомі як «жовті книжечки» (1962, 1972, 1978). За видання одноднівок курінь був неодноразово відзначений.

У 1980-их роках сіроманці мали свій головний осідок у т. зв. Метропольній стежі (США і Канада). З відродженням Пласти в Україні організовано сіроманську стежу, яка займалася пластовими виданнями, зокрема, «Пластовим шляхом», який відновлено в Україні за редакцією Л. Онишкевича. Міжнародний розголос мав і часопис «Ukrainian Scouting — Український Пласт», який виходив від 1995 р. англійською мовою і був редактований сіроманцями.

Сіроманці обох стеж є активними у пластовому житті: д-р Л. Романків, Начальний Пластун (від 1997 р.), Л. Онишкевич є редактором «Пластового шляху», М. Баб'юк — референтом видань ГПБ; працювали і працюють в краївих проводах (КПС — Р. Білинський, С. Юзик, С. Летенко, Д. Колесник, І. Горків, КРК — І. Спринь, Ю. Леськів), очолюють станиці. Чимало сіроманців є відзначенні за свою жертовну багаторічну працю.

Українська стежка налічує понад 30 членів, які належать до кількох зграй — Підкарпатської, Карпатської, Подільської, Степової. Сіроманці живуть і працюють в Києві, Львові, Донецьку, Івано-Франківську, Харкові, Тернополі, Надвірній, Самборі, Коломії, Сокалі, Трускавці, Підгайцях, Рудках, Городку, Краматорську. Вони займаються виховною й адміністративною працею, очолюють пластові округи: Донецьку (Б. Ларін), Львівську (П. Борис), Тернопільську (С. Юзик). Д. Колесник та І. Горків є головами Краївих пластових старшин в Україні та Польщі. Члени української стежі організовують табори, видають пластові посібники, співники, дослідження з історії Пласти, книги для юнацтва і виховників. Сіроманці докладають багато зусиль для популяризації табору-музею «Сокіл». Ними створено мережеві сторінки «Сокола» (www.sokil.plast.org.ua) і Крайової булави УПС в Україні (www.my.plast.org.ua/ups).

З метою популяризації діяльності куреня 28 березня 2009 р. на Пластовому Порталі було створено мережеву сторінку «Плем'я Сіроманців» (www.siromanci.plast.org.ua). Влітку 2006 р. Українська стежка започаткувала новий виховний проект: виховно-вишкільний табір «Вовча Школа», а взимку 2007 р. він отримав продовження у формі вишколу практичного рятівництва «Школа Молодих Вовків».

Серед сіроманців є професори, науковці, менеджери, журналісти, громадські діячі, митці. Є члени Національної Академії наук України (Л. Романків і Л. Онишкевич), проводів НТШ (Р. Андрушків), Національної спілки композиторів України (А. Горнякевич), Національної спілки журналістів України (Ю. Леськів), Товариства української мови, Товариства Українських Інженерів, спортивного клубу «Тризуб» (Я. Козак). Л. Романків також є обраним до National Inventors Hall of Fame (США). Сіроманці є авторами таких відомих творів, як «Кобзарський підручник», «Зруйновані храми Києва», «Українська дерев'яна архітектура», багатьох краєзнавчих видань.

Бути «сіроманцем» — неабияка честь. Цей пластовий курінь за свою шістдесятирічну історію зробив багато добра для українського народу!

У цій книжечці столітня пластова історія висвітлюється крізь призму історії українського народу та тих світових подій, що на неї безпосередньо впливали. Сподіваємося, такий підхід допоможе проаналізувати шлях нашої організації і віднайти причини, що його визначили.

Історія українського скавтінгу — Пласти

1857

303

Мученицька смерть святого великомученика Юрія Переможця, який згодом став патроном світового скавтського руху

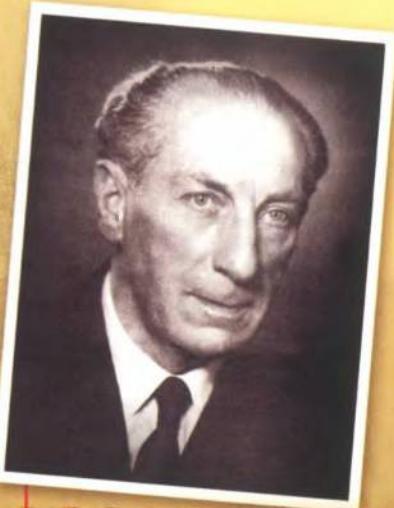
Народився Роберт Стефенсон Смайл Бейден-Поуелл (Robert Stephenson Smyth Baden-Powell), засновник світового скавтського руху (1857—1941)

Історія скавтського руху в країнах, де діяв або діє Пласт

Історія України

У Львові народився
д-р Олександр Тисовський,
засновник
Українського Пласту
(1886—1968)

1882

1886

У Києві народився
Олег Пантюхов, засновник
російського скаутського руху
(1882—1973)

1880

Перша Англо-бурська війна
(1880—1881)

**Народився Петро Франко,
співзасновник
Українського Пласти**
(1890–1941)

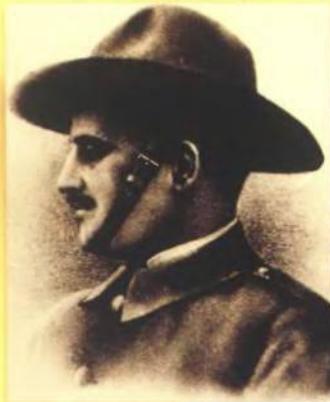
**Народився
Северин Левицький,
перший Начальний Пластун
(1890–1962)**

**Народився Іван Чмола,
співзасновник
Українського Пласти**
(1892–1941)

1888

**Народився
Анджей Юліуш Малковський
(Andrzej Juliusz Małkowski),
співзасновник польського
скавтського руху
(1888–1919)**

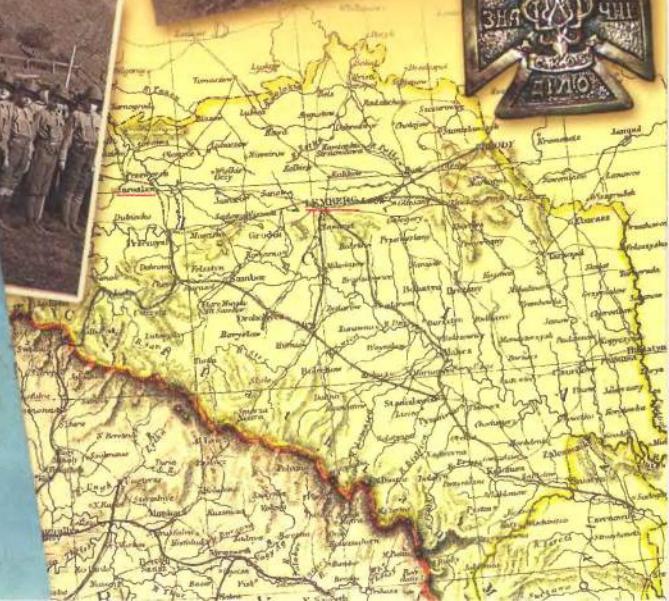
1890

**SCOUTING
SYSTEM
WYD. 1
WYDAWNICTWO MŁODZIEŻY**

**Andrzej Małkowski
z wydawnictwem Słowa Polskiego**

1892

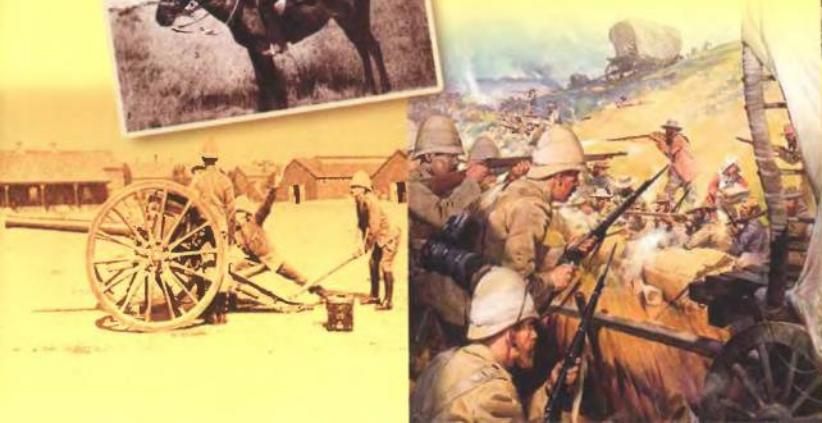
**Народився
Євген Слабченко-«Деслав»,
засновник Пласти
в Центральній Україні
(1898—1966)**

1898

**Друга Англо-бурська війна
(1899—1902)
(Захоплення Південної Африки
Великою Британією,
в якому брав активну участь
Роберт С.С.Бейден-Поуелл)**

**Народився
Юрій Старосольський,
другий Начальний Пластун
(1907—1991)**

1907

Перший скавтський табір

на о. Бравнсі (Brownsea),

що вважається

днем народження

скавтського руху

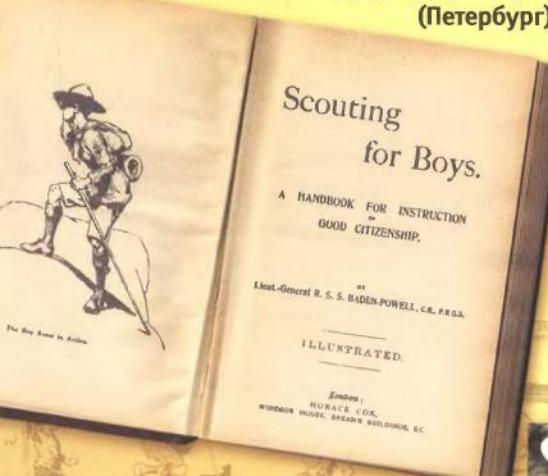

1908

Перше видання книги Р. Бейден-Поуелла «Scouting for Boys», яка стала свого роду біблією світового скавтського руху

А. Гончаренко організовує перші бойскавтські дружини в Російській імперії у Бахмуті (свогодні – Артемівськ Донецької області). О. Пантихов організовує одну з перших російських скавтських дружин у Царському Селі (Петербург)

12

1910

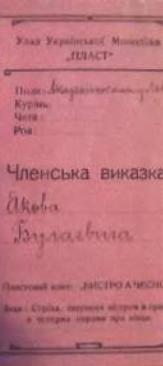
А. Малковський організовує перший польський харцерський гурток у Львові

Інкорпоровано Організацію американських скавтів (Boy Scouts of America)

Початки скавтського руху в Австрії та в Бразилії

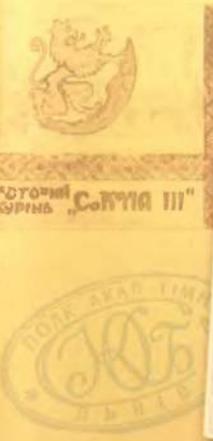
Związek Harcerstwa Rzeczypospolitej

Восени П. Франко та І. Чмола організовують перші українські скавтські (пластові) гуртки у Львові

О. Тисовський засновує легальний гурток «Круки» при Академічній гімназії у Львові, який першим складає пластову присягу

Перший з'їзд представників пластових гуртків у Львові, на якому обрано Організаційний пластовий комітет

1911

1912

Перший пластовий мандрівний табір під проводом І. Чмоли

Видано книжки «Пласт» О. Тисовського (теорія й ідеологія Пласти) і «Пластові гри та забави» П. Франка

Перший скавтський табір у Чехії, організований Антоніном Бен'яміном Свойсіком (Antonín Benjamin Svojsík)

Франсіско Паскасіо Морено (Francisco Pascacio Moreno) розпочинає скавтський рух у Аргентині, згодом Scouts de Argentina

1913

Створено першу скавтську організацію у Франції, згодом Fédération du Scoutisme Français

Створені перші бельгійські скавтські групи, що згодом творять Guidismeet Scoutismeen Belgique/Gidsenen Scouts bewegingin België

Пластовий Табор.

Ч. 1. Податок до „Вістій в Запорожжя“ ч. 89—90. 1914.

ІІ. Пластовий з'їзд.

В дніх 1. і 2. лютого зібралися до Львова підпоручники ІІ відкорумені та інші всі пластові курені, а також інші члени пласту і пластинати, які брали участь в нараді, а також гости з інших куренів та П. Франка, якого заходом відзначували ювілей.

Другий з'їзд представників пластових гуртків, створено Осередну (центральну) пластову управу

Перший стаціонарний табір під проводом П. Франка

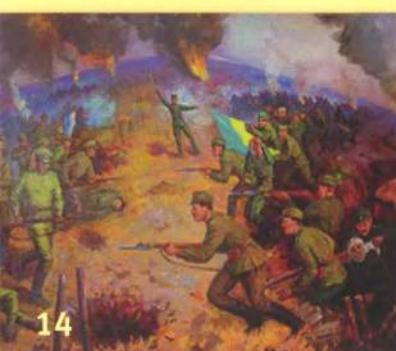
З початком I світової війни чимало пластунів стають до лав Українських січових стрільців

1914

Початок Першої світової війни

14

Є. Слабченко організовує пластові гуртки в Білій Церкві

1917

Для координації роботи Пласти створено Верховну Пластову Раду, яку очолив О. Тисовський

За уряду Гетьмана П. Скоропадського створюються пластові гуртки при українських гімназіях. Пласт діє в Кам'янці-Подільському, Чернігові, Фастові, Катеринославі, Києві, Вінниці й Каневі

1918

Революції в Російській Імперії. Повалення царата. Прихід до влади большевиків

Розвал Австро-Угорської Імперії. Перемир'я на західному фронті

23. VI I Універсал Центральної Ради про автономію України.

16. VII II Універсал Центральної Ради.

20. XI III Універсалом проголошено Українську Народну Республіку (УНР).

24–25. XII Встановлення радянської влади в Харкові

22. I IV Універсалом проголошено незалежність УНР.

29. IV Встановлено Гетьманат.

1. XI Листопадовий зрив на Галичині і проголошення Західно-Української Народної Республіки (ЗУНР).

14. XII Встановлення влади Директорії УНР

Як закладати
пластові дружини

ПЕТРО ФРАНКО.

ЛІДЕНЬ 1921.

Накладом ВУЛ.

Книга
О. Тисовського
«Життя в Пласті», видана
у Львові, стала основним
підручником Пласти.
У Відні видано книжку
П. Франка «Як закладати
пластові дружини»

Організовуються перші
пластові гуртки на Волині
і Закарпатті, а також у Празі
(Чехо-Словацька Республіка)

1921

1920

Перше світове
скавтське Джемборі
в Лондоні
(Велика Британія)

1919

22. I Державне об'єднання
(злука) УНР і ЗУНР

5. V Проголошення відновлення
незалежної помісної Української
Автокефальної Православної
Церкви

Після поразки у визвольних
змаганнях 1917–1921 років
українські землі розділено
між чотирма державами:
Закарпаття в Чехо-Словацькій
Республіці, Буковина в Королівстві
Румунії, Галичина й Волинь
у Польській Речі Посполитій,
решта в межах СРСР сформували
Українську СРР, частина етнічної
української території відійшла до Російської РСФСР

Перший пластовий табір на Закарпатті

1922

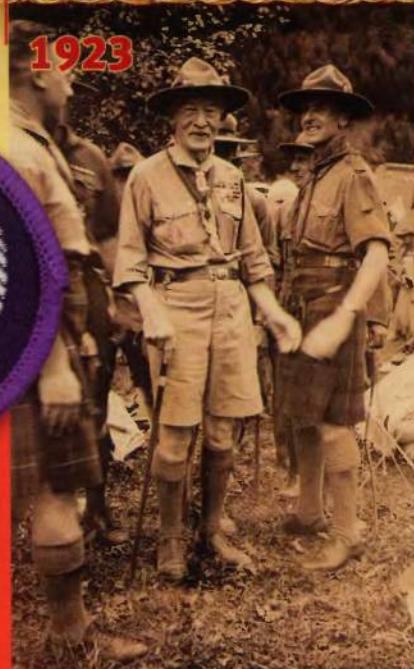
Перші дівочі пластові табори

Створено Улад новиків (УПН)

1923

Проголошення СРСР

Початок українізації політичного, громадського і наукового життя в Українській СРР

1924

Відбувся перший повоєнний пластовий з'їзд, який започаткував ґрунтовні реформи пластової структури в Галичині. Северина Левицького-«Сірого Лева» обрано Верховним Отаманом — головою Верховної Пластової Команди

Перша «Лісова Школа»

Перший табір
«Стежки культури» на оселі
«Вовча Тропа» в Іст-Чет'гемі
(Нью-Йорк, США)

1966

1964

1965

Л. Брежнєв стає генеральним секретарем КПРС. Початок періоду застою і репресій проти діячів української культури

Виходить фільм С. Параджанова
«Тіні забутих предків»

1—2. I 4 Збори КУПО
в Олбані (Нью-Йорк, США).
Початок Другого
Пластового Конгресу

Третє, виправлене видання
книги «Життя в Пласті»
О. Тисовського
(пластове видавництво
«Молоде життя»,
Торонто, Канада)

22—31. VII Третя ЮМПЗ
на оселі «Батурин» в Сент-
Болтоні (Квебек, Канада)
23—30. XII Ювілейна Пластова
Зустріч на оселі «Холодний Яр»
в Інглберні (Австралія)

1967

1968

«Празька Весна» в Чехословаччині
ні придушена збройними силами
країн — учасниць Варшавського
договору

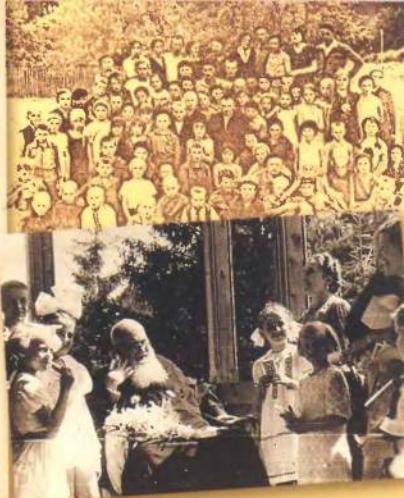

Вийшов у світ роман
О. Гончара «Собор».
Твір невдовзі заборонено,
а весь наклад книги знищено

Пілотований космічний політ
на Місяць. Американський
астронавт Нейл Армстронг
став першою людиною,
яка ступила на Місяць

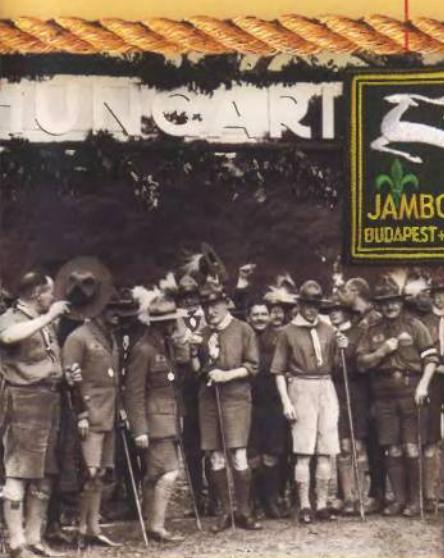
Побудова «Діточої оселі ім. Митр. А. Шептицького» на Остодорі. Перший табір на цій оселі під проводом отця О. Бучацького та І. Кліща

1932

Пластуни беруть участь у IV світовому скавському Джемборі в Геделе (Gödöllő) в Угорщині

1933

Створено таємний Пластовий Центр для керування пластовою працею у її легальних і нелегальних виявах

Ліквідовано скавський рух у Німеччині й Австрії (до 1939 року)

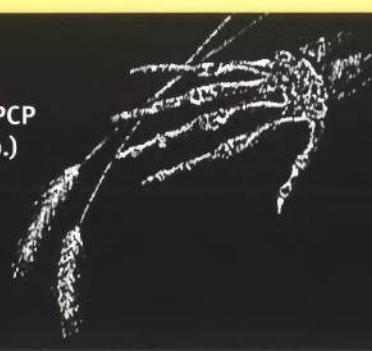
1934

Створено національну скавську організацію в Тунісі. До того часу в цій країні існували французькі скавські групи

До влади в Німеччині приходять націонал-соціялісти. Адольф Гітлер стає канцлером Німеччини

Голодомор в Українській РСР (1932–1933 рр.)

На Закарпатті відбувається перша українська «Лісова Школа»

Із здобуттям автономії Карпатської України багато пластунів стають у ряди Організації народної оборони «Карпатська Січ»

Угорська окупаційна влада забороняє Пласт на Закарпатті

СУПЕ перериває свою діяльність

1939

1940

Польські харцери переходят у підпілля

Ліквідація скавтського руху в Чехії, Моравії і Словаччині

Договорами Молотова-Ріббентропа визначено сферу впливу СРСР і Німеччини у Східній Європі. Нападом нацистської Німеччини на Польщу почалася Друга світова війна

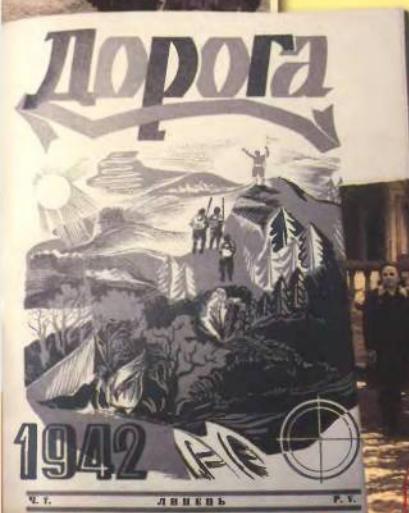
15. III Карпатська Україна (Закарпаття) проголошує незалежність після розпаду Чехо-Словацької Республіки, згодом її окуповує Угорщина.
17. IX Війська СРСР займають територію Галичини й Волині, які згодом входять до складу УРСР

Війська СРСР займають Північну Буковину й Бесарабію. Північну Буковину включено до Української РСР як Чернівецьку область, а південь Бесарабії приєднано до Одеської області УРСР

З початком німецько-радянської війни відновлено Пласт на Західній Україні під виглядом «Виховних спільнот української молоді» (ВСУМ)

6-7. X Відновлено діяльність СУПЕ в Німеччині й Австрії

22. VI Напад нацистської Німеччини на СРСР.
7. XII Напад Японії на американські Гавайські острови — початок війни в Тихому океані

30. VI Акт відновлення Української Держави у Львові

Окупована Галичина входить до Генерал-губернаторства, а решта західної України — в Державний комісаріат України

На Волині виникає український рух спротиву, який згодом стає Українською повстанською армією, яка діє від весни 1943 р. до 1954 р. під проводом пластунів Романа Шухевича-«Тараса Чупринки» (до 1950 р.) і Василя Кука

Відновлення скавтингу в Німеччині (згодом Ring-deutscher Pfadfinderbände) і в Австрії (згодом Pfadfinder und Pfadfinderinnen Österreichs)

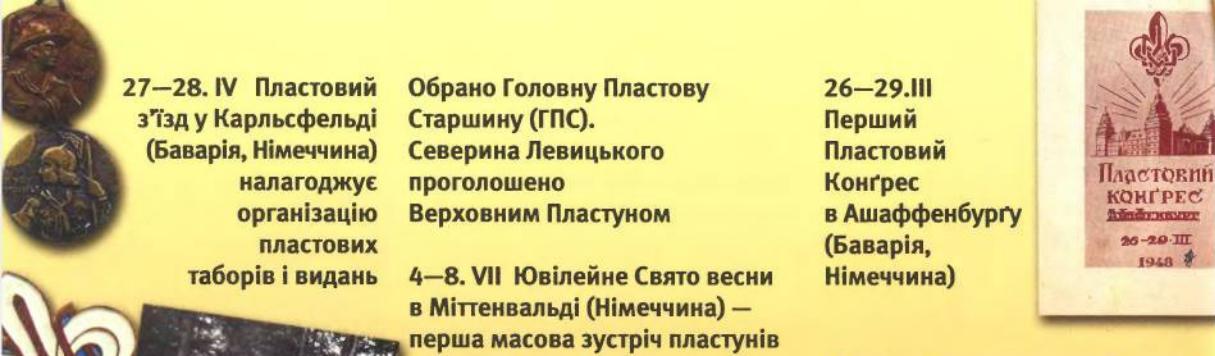
Кінець Другої світової війни.
7—8. V Капітуляція Німеччини.
14—15. VIII Капітуляція Японії

24. X Українська РСР — співзасновник Організації Об'єднаних Націй

Закарпаття включено до складу Української РСР

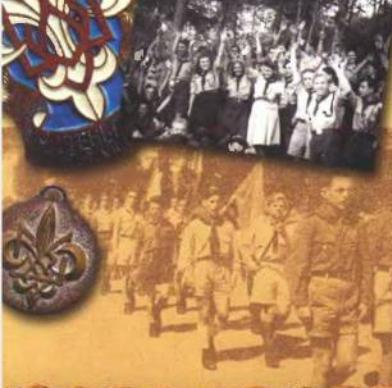
Тисячі українців опинилися в Центральній Європі, їх утримують у таборах для переміщених осіб. У цих таборах відроджується Пласт

27–28. IV Пластовий з'їзд у Карльсфельді (Баварія, Німеччина) налагоджує організацію пластових таборів і видань

Обрано Головну Пластову Старшину (ГПС). Северина Левицького проголошено Верховним Пластуном

26–29.III Перший Пластовий Конгрес в Ашаффенбурзі (Баварія, Німеччина)

4–8. VII Ювілейне Свято весни в Міттенвальді (Німеччина) — перша масова зустріч пластунів після II світової війни

8–26. VIII Пластуни беруть участь у VI світовому скавтському Джемборі в Муасон (Moisson) у Франції

1947

1946

Скавти Канади, які від 1914 р. були заморською частиною Британської Спілки бойскавтів, стають незалежною організацією і входять до СОСП (тепер Scouts Canada)

CHANT DU JAMBORÉE 1947

Paroles de G. THIBAULT
Le Accords de Chomelot

1948

В Галичині ліквідовано УГКЦ. У 1950 р. ліквідовано УГКЦ на Закарпатті.

НКВС ув'язнює єпископат і провідне духовенство УГКЦ

Українці-емігранти переїжджають з таборів для переміщених осіб до Великої Британії, Франції, Бельгії, згодом до США, Канади, Австралії, Нової Зеландії, Бразилії, Аргентини і Венесуели

У пластовому видавництві «Молоде життя» (Мюнхен) окремими частинами видається книга Р. Бейден-Поулла «Скавтінг для хлопців» українською мовою, а також книги Ю. Старосольського «Ідейний виряд пластуна» і «Велика гра»

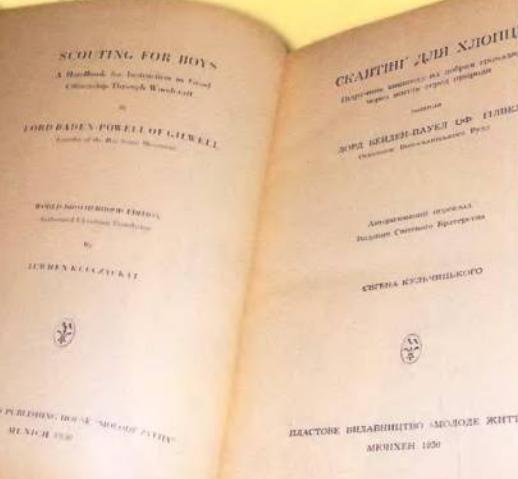
ВЕЛИКА ГРА

ПЛАСТОВЕ ВІДЛІВНИЦТВО «МОЛОДЕ ЖИТТЯ»

«Скавтінг для хлопців»
Р. Бейден-Поуелла
в українському перекладі
видано окремою книгою

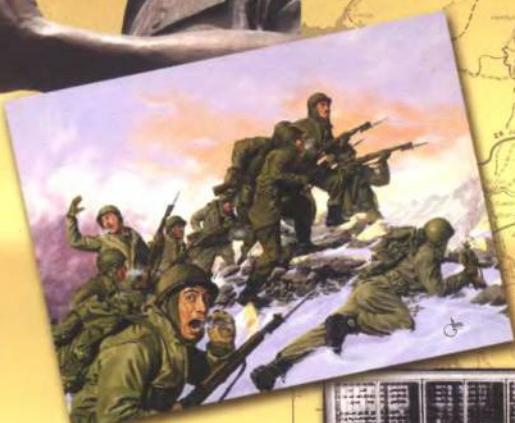
На крайових пластових
з'їздах обрано КПС Австралії,
Канади й США

Пласт працює ще якийсь
час в Австрії, Бразилії, Тунісі,
Франції, а також пускає коріння
у США, Канаді, Австралії,
Великій Британії та Аргентині,
де творяться Крайові
пластові старшини (КПС)

1949

Скавтський — харцерський рух
у Польщі заборонено

1950

für Brücken von Nation zu Nation.
Für brücken von nation to nation.

Війна в Кореї
з участю США (1950—1953)

1951

В Україні під керівництвом
академіка С. Лебедєва
створено перший в Європі
комп'ютер «МЕСМ»

КОНФЕРЕНЦІЯ
Українських Пластових Організацій
Австралія — Австрія — Великобританія — ІКА — Канада — Німеччина

Почав виходити
щомісячний
журнал для новацтва
«Готуйсь!»

1—3. I Для координації праці
Пласти в країнах поселення
створено Конференцію
Українських Пластових
Організацій (КУПО)
(Ніагара-Фолс, Онтаріо, Канада)

Скавти Австралії, які від 1908 р.
були заморською частиною

Британської
Спілки бойскавтів,
стають незалежною
організацією
і входять до СОСР
(тепер
Scouts Australia)

Смерть диктатора Й. Сталіна

Після поразки Франції
у В'єтнамі у війну входять США
(1954—1973)

Орган Центрального Комітету Комуністичного патрія України
Верховної Ради і Ради Міністрів Української РСР

Молодежि
ЖУРНАЛ ПЛАСТОВОГО ЮНАЧА
СІЧЕНЬ - ЛІТОНІЯ

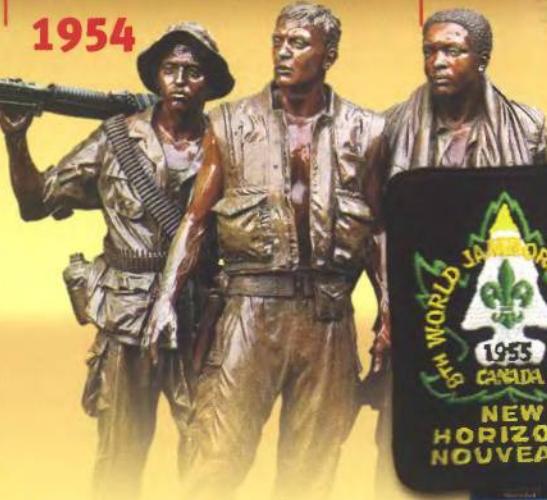
ч. 1-2 (119-120)

ТЕРМОПЛІ — КРУТИ

1955

1954

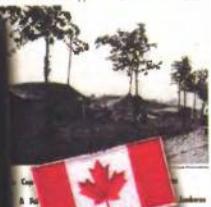

jamboree
JOURNAL

Welcome
BROTHER SCOUTS
OF ALL THE WORLD

Bienvenue
A NOS FRÈRES SCOUTS
De Toutes Les Nations

ПЛАСТОВА ПОЛІТ
УКРАЇНСЬКОГО ПАСТУХА

Гей, пластуни, гей, юнаки!!!

ОДНОДНІВКА
з нагоди
ЮВІЛЕЙНОЇ ПЛАСТОВОЇ ЗУСТРІЧІ
3-4 серпня 1957 р.

ПЛАСТОВА СІЧ — ГРЕФТОН — ОНТАРІО
КАНАДА

1956

Страйки робітників
у Польщі

Туніс здобуває незалежність
від Франції

На ХХ з'їзді КПРС М. Хрущов
розвінчав культ особи Сталіна,
що спричинило певне пом'як-
шення політики («хрущовську
відлигу») і появу дисидентства
(«шістдесятництва») в Україні.
Багато колишніх політ'язнів
амністовано

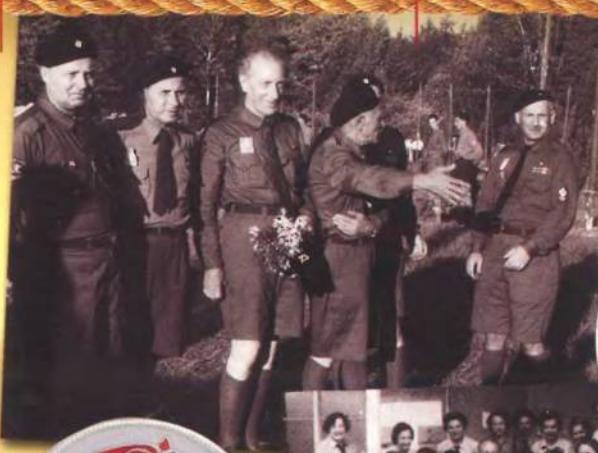
1—3. VIII 45-ліття Пласти.
Перша Ювілейна Міжкрайова
Пластова Зустріч (ЮМПЗ)
відбулася на оселі «Пластова січ»
в Грефтоні (Онтаріо, Канада)

30. V—1. VI
2 Збори КУПО
(Ніягара-Фолс,
Онтаріо, Канада)

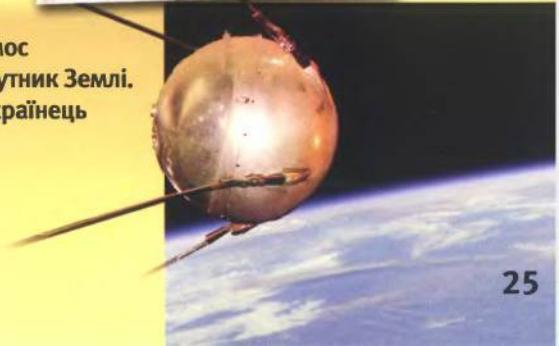
На честь мор. фр. Гійома
Гійом ГІІІ
ЗВІТ
ГОЛОВНОЇ ПЛАСТОВОЇ БУЛІ
НА ДРУГУ ЗНОПІ
ІНФОРМАЦІЯ УГРАДІЙСКИХ ПЛАСТОВОХ СІЧ
В ДІЛКАХ ВІД УЧАСІЇ І ЗЧЕРВЕНІМ

1957

СРСР запустив в космос
перший штучний супутник Землі.
Проектом керував українець
Сергій Корольов

Перше
радіоджемборі
(JOTA)

Вийшло друге,
доповнене видання
книги О. Тисовського
«Життя в Пласті»

1961

13. VIII Початок зведення муру
навколо Західного Берліну і
кордону між Німецькою Демо-
кратичною Республікою (НДР)
і Федеративною Республікою
Німеччини (ФРН)

1–3. VIII 50-ліття Пласти.
Друга Ювілейна Міжкрайова
Пластова Зустріч відбулася
на оселі «Вовча Тропа»
в Іст-Четгемі (Нью-Йорк, США).
17–18. XI З Збори КУПО
в Кергонксоні (Нью-Йорк, США)

Перша «Орликіяд» для юнацтва
США

1962

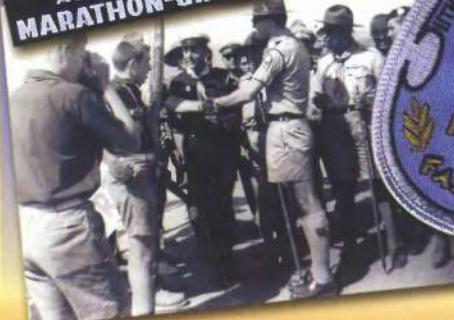

Почав
виходити
щомісячник
для УПЮ
«Юнак»

Пластуни беруть участь
в XI світовому скавтському
Джемборі в Маратоні
(Марафіонас) у Греції

1963

III WORLD JAMBOREE
AUGUST 1963
MARATHON-GREECE

П. Попович, перший космонавт
українського походження,
здійснює політ у космос

Перша «Лісова Школа»

1964

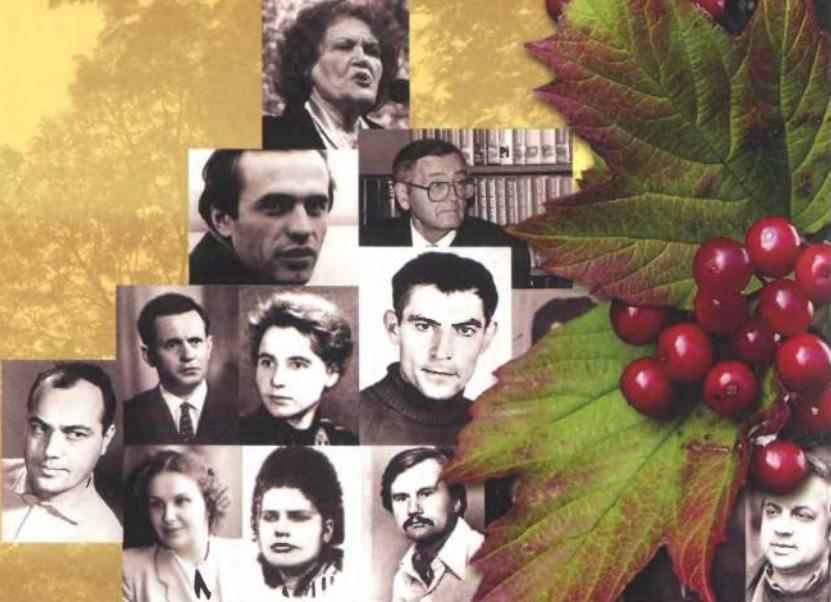
Л. Брежнєв стає генеральним секретарем КПРС. Початок періоду застою і репресій проти діячів української культури

Виходить фільм С. Параджанова «Тіні забутих предків»

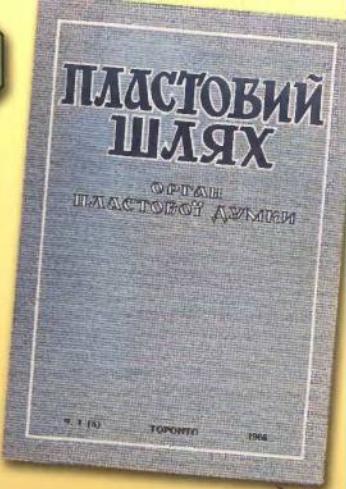
Перший табір
«Стежки культури» на оселі
«Вовча Тропа» в Іст-Четгемі
(Нью-Йорк, США)

1965

1966

Відновлено журнал
«Пластовий шлях»

1—2. I 4 Збори КУПО
в Олбані (Нью-Йорк, США).
Початок Другого
Пластового Конгресу

Третє, виправлене видання
книги «Життя в Пласті»
О. Тисовського
(пластове видавництво
«Молоде життя»,
Торонто, Канада)

22—31. VII Третя ЮМПЗ
на оселі «Батурин» в Сент-
Болтоні (Квебек, Канада)
23—30. XII Ювілейна Пластова
Зустріч на оселі «Холодний Яр»
в Інглберні (Австралія)

1967

1968

«Празька Весна» в Чехословаччині
придушена збройними силами
країн — учасниць Варшавського
договору

Вийшов у світ роман
О. Гончара «Собор».
Твір невдовзі заборонено,
а весь наклад книги знищено

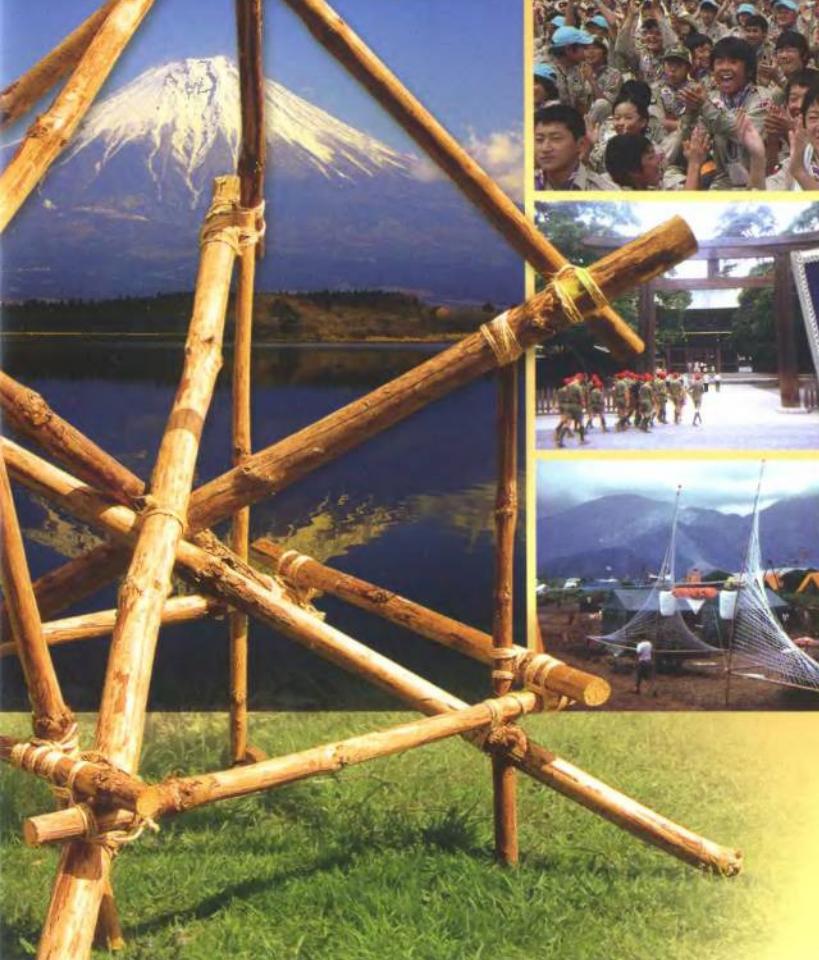
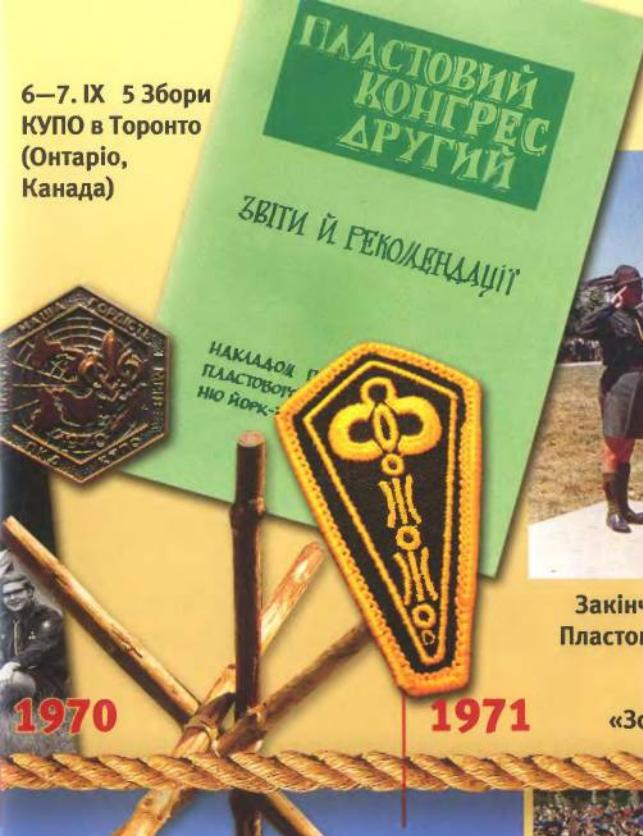
1969

Пілотований космічний політ
на Місяць. Американський
астронавт Нейл Армстронг
став першою людиною,
яка ступила на Місяць

6–7. IX 5 Збори
КУПО в Торонто
(Онтаріо,
Канада)

1–3. VIII 60-ліття Пласти.
Четверта ЮМПЗ на оселі «Вовча Тропа» в Іст-Чет'ємі (Нью-Йорк, США)

Ю. Старосольський склав присягу як другий Начальний Пластун

Чергова хвиля переслідувань і арештів спецслужбами СРСР діячів української культури і мистецтва

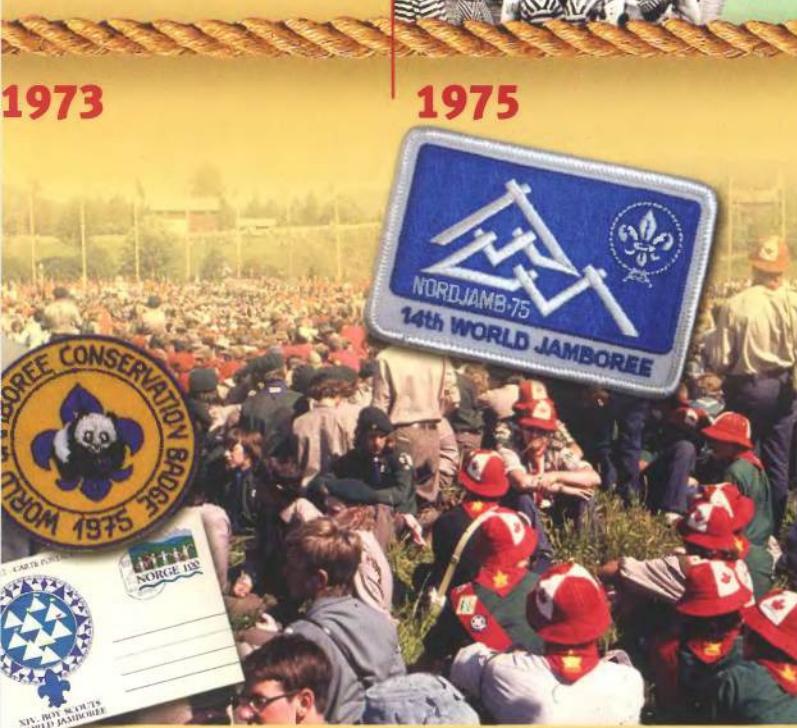

Перша конференція голів шістьох КПС з членами ГПБ (Нью-Йорк, США).
Запровадження традиції щорічного відзначення 12 січня як дня солідарності з політв'язнями СРСР

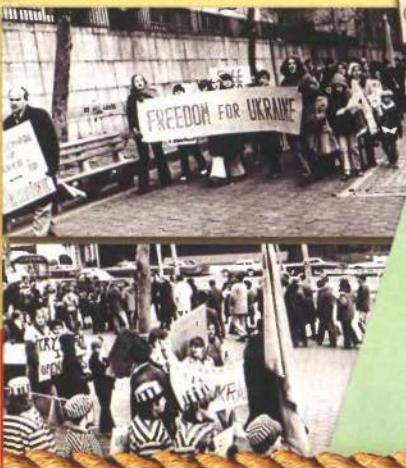

—3. IX 6 Збори КУПО
в Детройті (Мічіган, США)

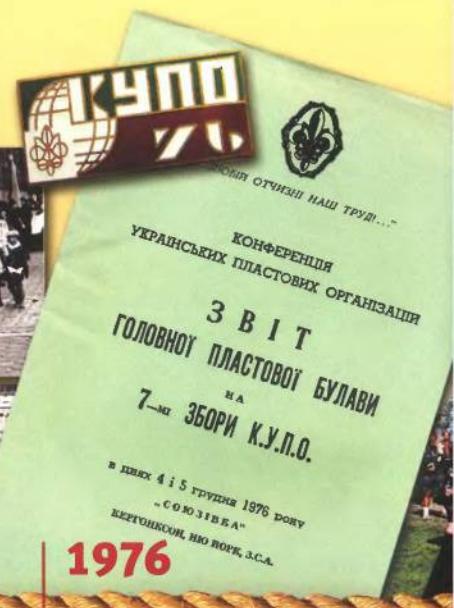
1973

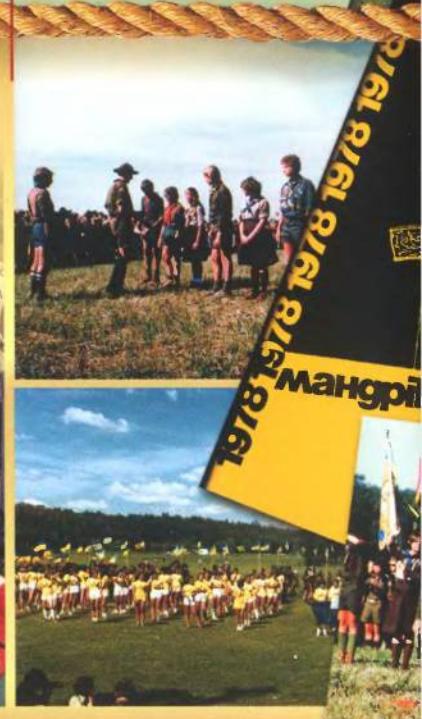
1975

4—5. XII 7 Збори КУПО
в Кергунсоні (Нью-Йорк, США)

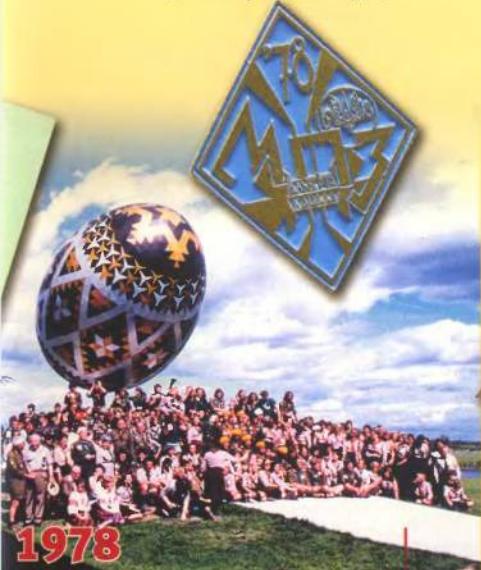

1976

Утворення Української групи сприяння виконанню Гельсінських угод (УГГ)

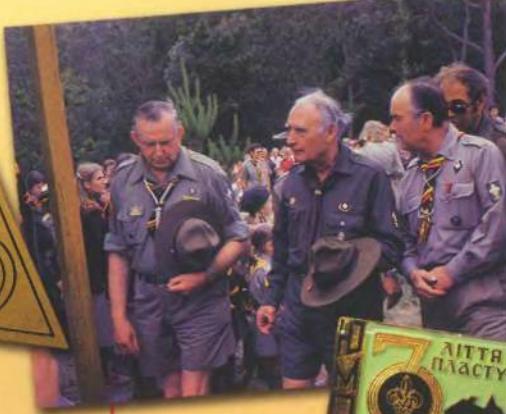
3–18. VIII 65-ліття Пласту.
П'ята ЮМПЗ у Скелястих горах
(Альберта, Канада)

1978

19–20. IV 8 Збори КУПО
в Кергонксоні (Нью-Йорк, США)

24–31. XII Ювілейна Пластова
Зустріч, присвячена 70-літтю
Пласту, почалась на пластовій
оселі «Новий Сокіл» біля
Мельбурну (Вікторія, Австралія)

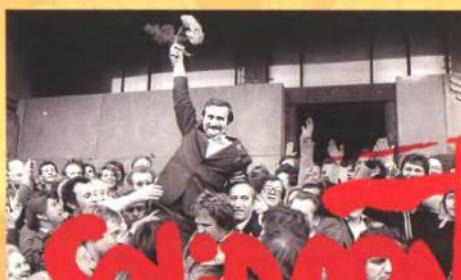

1981

1980

Польські харцери налагоджують
підпільний зв'язок між членами
опозиції

Solidarność

Робітничі повстання в Польщі
призводять до створення
«Солідарності»

У Польщі введено воєнний стан

Радянська армія вступає
в Афганістан, де проти неї
розгортається війна
(1979–1989)

70-ліття Пласти.
Шоста ЮМПЗ на «Вовчій Тропі»
в Іст-Четгемі (Нью-Йорк, США)

14–21. VIII Завершення
ювілейних святкувань
70-ліття Пласти. Пластова
Зустріч у Кенігсдорф
(Königsdorf, Німеччина)

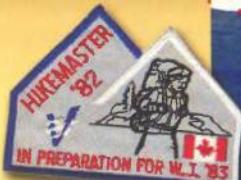

ЗВІТ

з лізгинистою пластовою ради
на час
24. травня 1980. по 15. вересня 1980. рр.
на 9-тій Збор
конференції української пластових організацій

1982

Війна між Аргентиною
і Великою Британією за
Мальвінські / Фолклендські
острови

1983

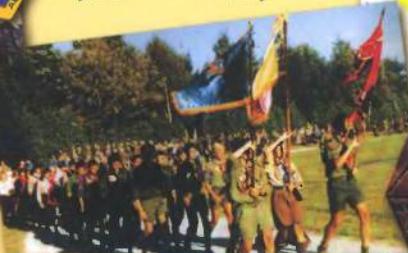

У «таборі смерті» в Пермській
області (РСФСР) гинуть члени УГС
Юрій Литвин, Олекса Тихий,
Валерій Марченко і Василь Стус

ЮВІЛЕЙНА
МІЖКРАЙОВА
ПЛАСТОВА
ЗУСТРІЧ
1987

ЮМПЗ в Аделаїді
(Південна Австралія)
у 75-ліття Пласти

8—23. VIII 75-ліття Пласти.
Сьома ЮМПЗ відбулася
на оселі «Пластова січ»
в Грефтоні (Онтаріо, Канада)

1987

1985

Михайло Горбачов,
генеральний секретар ЦК КПРС,
розгортає політику «перебудови
і гласності»

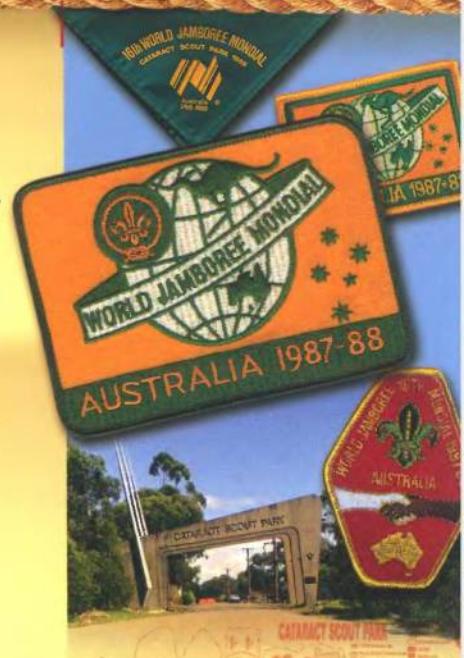

1986

Радіо ORF в Австрії разом
з австрійськими скавтами
започатковують акцію
Вифлеємського Вогню Миру

26. IV Вибух на четвертому
енергоблоці Чорнобильської АЕС

Масова участь пластунів
у святкуваннях тисячоліття
Хрещення України-Руси

18–20. IX 10 Збори
КУПО у Торонто
(Онтаріо, Канада)

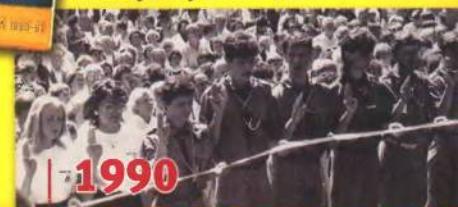
Третій
Пластовий Конгрес

Відродження Пласти
в Україні.
Започаткування
«Школи пластових
проводників» у Львові

15. VII–5. VIII Перший пластовий табір в Україні (поблизу смт Славського, Львівська обл.)
12. VIII Пластова Присяга
28 пластунів у Шевченківському Гаю у Львові.
19–21. XI Перший етап Установчого З'їзду Пласти в Україні (Моршин)

2–18. VII Перший табір
пластунів у Польщі

1990

Відродження скавтського руху
в країнах Східної Європи

1988

1989

Повалення берлінського муру
й усунення комуністичного
уряду в НДР.
За допомогою вільних виборів
усунено комуністичний уряд
у Польщі.
«Оксамитова революція»
призводить до відставки
комуністичного уряду в ЧССР

28. X Верховна Рада УРСР
приймає Закон «Про мову
в Українській РСР»

УГКЦ виходить з підпілля.
Відроджено УАПЦ
під проводом митрополита
Митрополита Митрофана
(1898–1993)

6. VII На першому соборі УАПЦ
у Києві затверджено Статут УАПЦ
і обрано главу — Патріарха
Митрополита

16. VII Верховна Рада УРСР
приймає Декларацію про
державний суверенітет України

2. IV 2 етап Установчого З'їзду
Пласти в Івано-Франківську.
Затверджено статут Пласти.

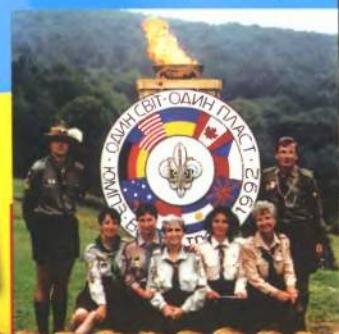
Пластуни — учасники
XVII світового скавтського
Джемборі в Кореї.

12. X На 11 Зборах КУПО
в Іст-Ганновері (США)
Пласт України, Польщі
й Словаччини
прийнято до КУПО.

28. XI Перший КПЗ
у Словаччині

Перший пластовий
табір у Словаччині

16—23. VIII 80-ліття Пласти.
Восьма ЮМПЗ на «Вовчій Тропі»
в Іст-Четгемі (Нью-Йорк, США)

10. VIII ЮМПЗ з нагоди
80-ліття Пласти завершилася
зустріччю у Львові

Перші міжкрайові вишколи
в Україні: «Лісова Школа»,
«Школа Булавних»
і «Золота Булава»

Перший вишкіл
впорядників УПЮ в Польщі

1993

1991

19—21. VIII Спроба державного
перевороту в СРСР, що закінчи-
лася провалом, спровокувала
остаточний розпад Союзу

1992

Із розпадом
Чехосlovаччини
Чеські скавти
(Český Junák)
і Словацькі скавти
(Slovenský Skauting)
подають окремі
заяви вступу у СОСР

24. VIII Верховна Рада УРСР
приймає Акт проголошення
незалежності України.

1. XII Під час всенародного
референдуму українці ви-
словилися в підтримку дер-
жавної незалежності.
Першим президентом Укра-
їни обрано Л. Кравчука

ПЛАСТ ПОЛЬЩА
ОРГАНІЗАЦІЯ КУРІНІВ МОЛОДІ

Перша Рада
Орлиного Вогню
(впорядників)
у Польщі

Новацький злет
«Веселка» з нагоди
75-ліття УПН
у Львові

8—10. X 12 Збори КУПО
в Іст-Ганновері
(Нью-Джерзі, США)

1994

UKRAINIAN SCOUTING УКРАЇНСЬКИЙ ПЛАСТ

Newsletter of PLAST - Scout
Organization of Ukraine * January, 1995
Number 1, Vol.

WELCOME! ВІТАСМО!

Welcome to our new news letter
UKRAINIAN SCOUTING - produced by
the - the Scout Organization of
Ukraine. We are starting the newsletter to
keep you informed about the activities of
our organization. We will bring you valuable
information about the activities of our
organization, news about the activities of
other organizations and associations of boy
and girl scouts in our country, as well as about the scouting
activities in other countries. This news letter
will be simple and direct, without too many
words and details.

A number of issues will be published
annually, containing news, articles, and other
information about our organization.

During the winter of 1994/95, the first
issue of UKS was published in Moscow. Our
international scouting conference was held
in Kiev in March 1995. In April 1995, the
first international scouting conference of
the UKS was organized in Kiev. The conference
was held in Kiev, Ukraine, on April 15-17, 1995.

15—25. VIII

Перше
Всеукраїнське
Джемборі
в Невицькому
(Закарпаття)

Пластуни України
беруть участь у XVIII світовому
скавтському Джемборі
в Дронтені (Dronten, Нідерланди)

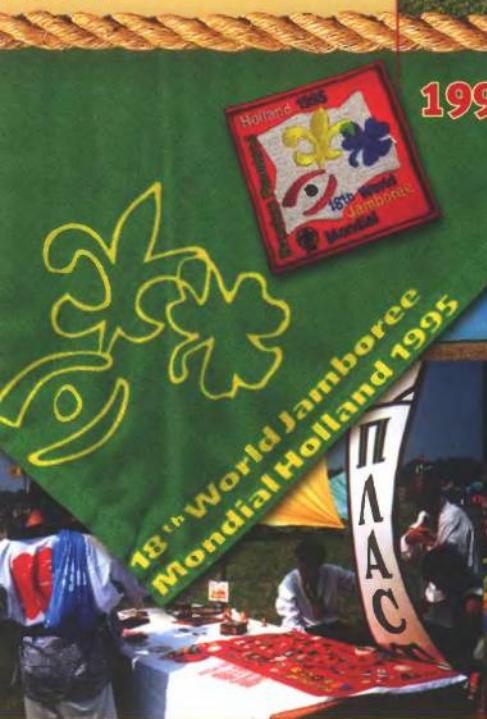

1996

Польські скавти — харцери
поновили членство в СОСР

Скавти поширяють
Вифлеємський Вогонь Миру
в країнах Західної і Східної
Європи

1995

28. VI Верховна Рада України
приймає Конституцію України

1. IX Національний банк
України вводить в обіг нову
грошову одиницю — гривню

КУПО

85-ЛІТТЯ ПЛАСТУ

Любомир Романків склав присягу як третій Начальний Пластун

11–13. X 13 Збори КУПО в Іст-Ганновері (США)

11. X Початок Четвертого Пластового Конгресу

1997

МАНІТОБА
ЮМПЗ
1998
50 ЛІТТЯ
ПЛАСТУ В КАНАДІ

ПЛАСТОВИЙ ДОВІДНИК

29. VII—9. VIII Дев'ята ЮМПЗ у 50-ліття Пласти в Канаді (Манітоба, Канада)

Пластуни України беруть участь у XIX світовому скавтському Джемборі в Пікаркіні (Picarquin, Чилі)

1998

Перше видання «Пластового довідника» в Торонто (Канада)

1999

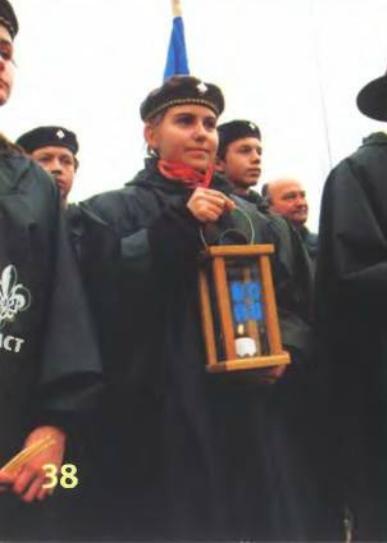
19. XI—5. XII Леонід Каденюк, перший космонавт незалежної України, здійснює космічний політ

9—12. XII
14 Збори КУПО в Києві,
вперше в Україні

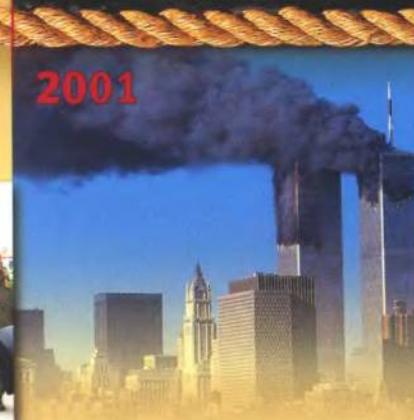
Друге видання
«Пластового довідника»
заходами КПС Канади
і КПС України
2000

Офіційна передача ВВМ
на польсько-українському
кордоні

Десята Ювілейна Міжкрайова
Пластина Зустріч з нагоди
90-ліття Пласти в Україні
відбулася неподалік с. Свірж
(Львівська область)

2002

11. IX Теракти в США

Пластуна сеніора
Кир Любомира Гузаря обрано
Верховним Архієпископом —
Главою УГКЦ

**29. X–2. XI
15 Збори КУПО в Києві
2003**

Спільна польсько-українська постанова про передачу ВВМ на польсько-українському кордоні

**16 Збори КУПО в Києві
2006**

Масовий протест проти фальсифікації президентських виборів в Україні, який увійшов в історію під назвою «Помаранчева революція»

Американська астронавтка українського походження, пластиунка Гайді Стефанишин-Пайпер здійснила космічний політ. В космічну подорож вона взяла з собою пластову лілейку

100 років
скавтському рухові

Укрпошта видала дві ювілейні марки «100 років скавтському рухові»

95-ліття Пласти.
Одинацята ЮМПЗ на оселі «Пластова Січ» (Канада)

Національну організацію скавтів України (НОСУ) прийнято до Світової Організації Скавтського Руху (СОСР)

Друге Всеукраїнське Пластове Джемборі на Тернопільщині з нагоди 20-ліття відродження Пласти в Україні

17 Збори КУПО (Торонто, Канада)

З ініціативи Пласти, СПОКу і Січі створено Національну організацію скавтів України (НОСУ)

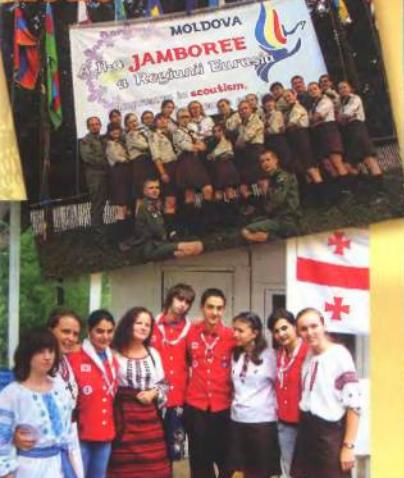

Пластуни передають
Вифлеємський Вогонь Миру
президентові України

**10. IV Повторно обраний
Начальний Пластун Л. Романків
складає присягу у Львові**

2010

**27. VII—7. VIII Пластуни
у складі делегації НОСУ
беруть участь у 22 світовому
скавтському Джемборі
(Крістіянstad, Швеція)**

2011

2012

**20 річчя Незалежності
України**

Головні події відзначення 100-ліття Пласту

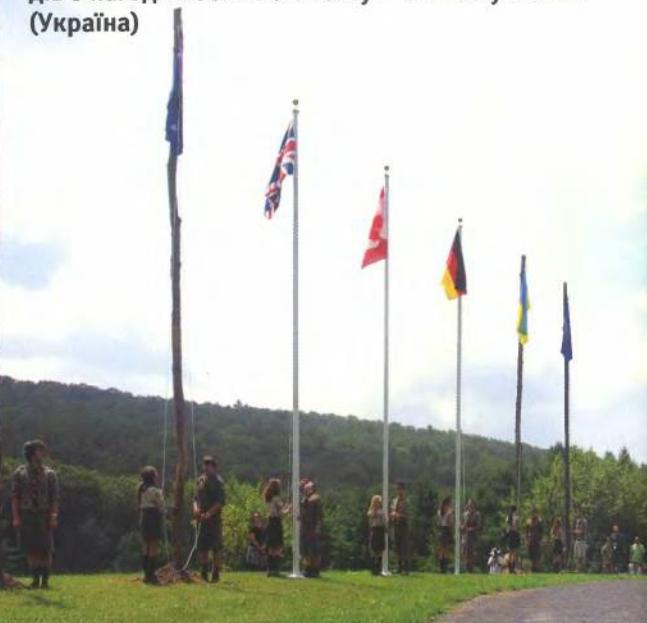
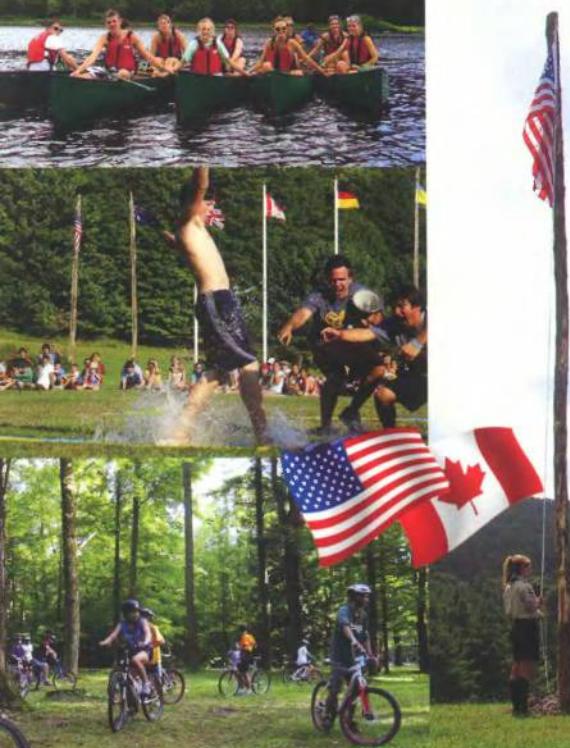
21–22. V. 2011 р. Святкування 100-ліття польського та українського скавтінгу у Львові (Україна)

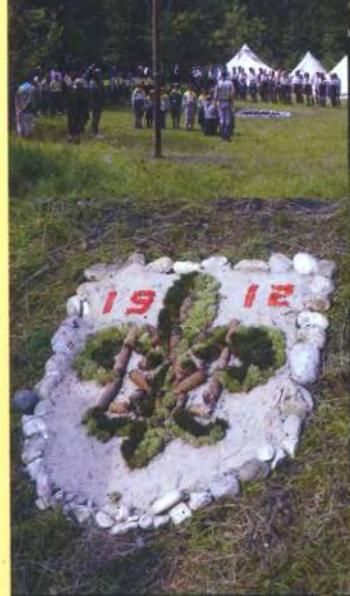
05–07. VIII. 2011 р. ЮМПЗ на оселі «Гохлянд» (поблизу Мюнхена, Німеччина)

6–13. VIII. 2011 р. МПЗ пластунів США та Канади на оселі «Вовча тропа» в Іст-Чет'ємі (Нью-Йорк, США)

26. XII. 2011 р.–3. I. 2012 р. ЮМПЗ на скавтській оселі Коттермоус (поблизу Канберри, Австралія)

19–25. VIII. 2012 р. Кульмінація святкових заходів з нагоди 100-ліття Пласту – ЮМПЗ у Львові (Україна)

ЛІТЕРАТУРА ТА ЕЛЕКТРОННІ ДЖЕРЕЛА

1. Бейден-Пауел Р. Скавтінг' для хлопців. — Мюнхен: Молоде життя, 1950. — 308 с.
2. Тисовський О. Життя в Пласті. — Торонто: Новий Шлях, 1969. — 552 с.
3. Левицький С. Український Пластовий Улад 1911-1945 у спогадах автора. — Мюнхен: Молоде життя, 1967. — 136 с.
4. Артиш М. Навіщо моїй дитині Пласт? Про що запитують батьки... — Львів: Вогні, 2006. — 20 с.
5. Бачинський Леонід. Перші кроки. Матеріали до проб. — Блюмберг: «Молоде життя», 1949.
6. Гримич М. Субкультура Пласти // Народна культура українців: Життєвий цикл людини. Т.2. Молодь, молодість, молодіжна субкультура. — Київ: Дуліби, 2010, с. 219-341.
7. Данилів Т. Основоположник Пласти. — Мюнхен: Молоде життя, 1966. — 48 с.
8. Джулінська Т. Пластовий довідник. — Торонто: The Basilian Press, 2000. — 230 с.
9. Зайченко А., Кравченко О., Охрімчук Р., Сніцар Л., Шелестова Л. Пласт: становлення особистості. Науково-методичний посібник. — Київ: Педагогічна думка, 2007. — 220 с.
10. Костюк Б., Олексій Б., Свідзинська О. Історично-пластовий календар. — Київ: Вид-во ім. Олени Теліги, 1996. — 64 с.
11. Курені УПС. // За ред. Ковч Х. — Львів: ГПБ, 2005.
12. Луцький Я. З історії туристично-краєзнавчої роботи в Пласти. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1998. — 60 с.
13. Мандрівка Пласти в ЗСА // За ред. Ковальчин Брожиної З., Кузьмович О., Бакалець Темницької Д. — Нью-Йорк: Computoprint, 2001. — 528 с.
14. Окаринський В. Український скаутський рух (1911—1944). Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата історичних наук. — Київ: НаУКМА, 2001.
15. Пап-Пугач С. Пластовий альманах. — Рим: Юг, 1976. — 196 с.
16. Савчук Б. Український Пласт 1911-1939. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1996. — 268 с.
17. Сич О. Пласт: нарис витоків, історії, сьогодення. — Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 1999. — 76 с.
18. Старосольський Ю. Велика гра. — Львів: ГПБ, 2005. — 80 с.
19. Субтельний О. Україна. Історія. — Київ: Либідь, 1991. — 512 с.
20. Франів І. Батькам про Пласт. — Тернопіль: Лілея, 1994. — 48 с.
21. <http://www.plast.org.ua> — «Пластовий портал» — офіційний сайт українського Пласти.
22. <http://www.plastscouting.org> — «Пластова мережа» — офіційний сайт світового Пласти.
23. <http://www.plast.org.au> — офіційний сайт українського Пласти в Австралії.
24. <http://www.plast.org.ar> — офіційний сайт українського Пласти в Аргентині.
25. <http://www.plast.org.uk> — офіційний сайт українського Пласти у Великій Британії.
26. <http://www.plast.ca> — офіційний сайт українського Пласти в Канаді.
27. <http://www.plast-scouting.de> — офіційний сайт українського Пласти в Німеччині.
28. <http://www.plast.org.pl> — офіційний сайт українського Пласти у Польщі.
29. <http://www.karpaty-plast.sk> — офіційний сайт українського Пласти у Словаччині.
30. <http://www.plastusa.org> — офіційний сайт українського Пласти в США.
31. <http://www.plast.org.ua/100> — Пласти — 100 років — офіційна сторінка ювілейних святкувань.
32. <http://www.plast.org.ua/100/projects/100sprav> — проект «100 добрих справ до 100-річчя Пласти».
33. <http://www.100krokiiv.info> — проект «100 кроків».
34. <http://www.museum.plast.org.ua> — сайт Музею-архіву Пластового руху.
35. <http://www.pl-sh.westua.com> — сайт журналу «Пластовий шлях».
36. <http://www.scout.org> — офіційний сайт Світової Організації Скавтського Руху.
37. <http://www.scouting.org>
38. <http://www.scouting.org.ua> — скавтінг в Україні.
39. <http://www.jamboree2007.it>
40. <http://www.pinetreeweb.com/B-P.htm>
41. <http://www.worldbadger.com>
42. <http://www.campfire.org>
43. <http://www.student.dei.uc.pt>
44. <http://www.scoutdocs.ca>
45. <http://www.pinetreeweb.com/index.htm>
46. <http://uk.wikipedia.org> — Вікіпедія — вільна енциклопедія.

Щира подяка усім, хто долучився до творення цього видання.

Особливо дякуємо пл.сен. Юрію Годованцеві, СМ, пл.сен. Несторові Шусту, СМ, пл.сен. Миронові Баб'юку, СМ, пл.сен. Юрію Леськову, СМ, пл.сен. Юрію Юзичу, ОЗО, пл.сен. Ользі Свідзинській і колективу Музею-архіву Пластового руху, пл.сен. Надії Цинцар, ст.пл. Марті Томахів, СВ, пл.прих. Анастасії Юзик

СТОЛІТНІМ ШЛЯХОМ

Український Пласт: історія в датах

Ідея видання: Юрій Годованець

Текст: Андрій Горняткевич

Художнє оформлення, макет: Сергій Юзик

Літературний редактор: Ольга Свідзинська

При підготовці видання використано експонати, журнали, книги, ілюстрації та фото з Музею-архіву Пластового руху

Андрій ГОРНЯТКЕВИЧ, СМ

Закінчив університет за спеціальністю хімія, згодом здобув ступінь магістра в галузі гуманітарних наук, доктора – з філософії та славістики. Працював професором славістики в Альбертському університеті та був співробітником Канадського інституту в Едмонтоні. Працював у комісії з реформи українського правопису при НАН України. Навчав грі на бандурі та працював у редколегії журналу «Бандура». Веде радіопередачу про українську класичну музику.

Член Національної спілки композиторів України та Всеукраїнської музичної спілки. Дійсний член Української вільної академії наук та Наукового товариства ім. Т. Шевченка.

Членом Пласту став у Німеччині в 1948 році. Багаторічний пластовий виховник, редактор пластових видань і член проводу станиці Едмонтон.

Сергій ЮЗІК, СМ

Закінчив педагогічний університет за спеціальністю психологія. Викладав педагогіку та працював редактором у видавництві. Був активним в студентському та молодіжному русі Тернополя.

Співавтор та упорядник кількох історичних та краєзнавчих видань і фотоальбомів. Працює арт-директором у видавництві.

Членом Пласту став у 1991 році. Багаторічний пластовий виховник і адміністратор, член краївого пластового проводу, редактор багатьох пластових видань, зокрема часописів «Пластовий Шлях», «Ukrainian Scouting», «Цвіт України». Неодноразово очолював Тернопільську пластову округу і станицю.

ПЛАСТ
Українська скавтська
організація